

שִׁינְצָאוּ הִיָּה מְאָכִיל אוֹתוֹ וּמִשְׁקָה אוֹתוֹ.

וְאִם תֹּאמַר שֶׁהוּא רְצוֹנוֹ שֶׁל יוֹסֵף, מִשּׁוֹם שֶׁכְּתוּב (משלי כה) אִם רָעַב שִׁנְאָךְ הֶאֱכִילְהוּ לֶחֶם וְאִם צָמָא הִשְׁקָהוּ מַיִם. אִם כֵּן, יוֹסֵף שֶׁהוּא צָדִיק אִיךָ עֲשֵׂה כֵּן, שֶׁהָרִי פְתוּב (שם) כִּי גִחְלִים אֲתָה חֲתָה עַל רֵאשׁוֹ וְהוּא יִשְׁלֵם לָךְ?.

אָמַר חֵס וְחִלְלֵה שְׂיוֹסֵף לְכֹף הוּא חֲשַׁשׁ, אֲלֵא פְאָדָם לְאֲחִיו כֵּן גַּם הִיָּה עוֹשֶׂה, הִתְנַהֵג עִמּוֹ בְּאֲחֻזָּה וְלֹא בְּצוּרָה אֲחֵרָת, וְלֹא עִמּוֹ בְּלִבְדּוֹ, אֲלֵא עִם כָּל אֲחָיו, כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב וַיְצַו יוֹסֵף וַיִּמְלְאוּ אֶת כְּלֵיהֶם בָּר וּלְהִשִּׁיב פְּסִיחֵם אִישׁ אֶל שִׁקּוֹ וּלְתַת לָהֶם צֹדָה לְדָרְךָ וַיַּעַשׂ לָהֶם כֵּן, כְּדִי לְהִתְנַהֵג עִמָּם בְּאֲחֻזָּה.

רַבִּי יוֹסִי פֶתַח וְאָמַר, (נחום א) אִם שְׁלָמִים וְכֵן רַבִּים וְכֵן נִגְזְרוּ וְעָבַר וְעִנְתָּךְ לֹא אֲעַנְךָ עוֹד. הַפְּסוּק הַזֶּה בְּאֲרוּהוּ, שֶׁכָּפָּא שֶׁר הָעַם בְּכָלֶם יֵשׁ שְׁלוֹם וְאִין בְּהֶם בְּעַלִּי שְׁנָאָה, הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא חֵס עֲלֵיהֶם, וְהִדִּין לֹא שׁוֹלֵט בְּהֶם. וְאִף עַל גַּב שְׁכָלֶם עוֹבְדִים לְכוֹכְבִים וּמַזְלוֹת וְהֶם בְּשְׁלוֹם - הִדִּין לֹא שׁוֹלֵט עֲלֵיהֶם, וּבְאֲרוּהָ שֶׁכְּתוּב (הושע ד) חֲבוּר עֲצָבִים אֶפְרַיִם הִנֵּחַ לוֹ.

וְכֵן נִגְזְרוּ וְעָבַר, מֵה זֶה וְכֵן נִגְזְרוּ? הִיָּה צְרִיף לְהִיּוֹת וְנִגְזְרוּ! אֲלֵא זֶהוּ רֵאשׁ הַפְּסוּק שֶׁהוּא שְׁלוֹם, אִף פֶּאֶן שְׁלוֹם, וּמִי הוּא? זֶהוּ צְדָקָה. מִשּׁוֹם שֶׁצְּדָקָה זֶהוּ שְׁלוֹם, וּמִי שֶׁמְרַבֵּה בְּצְדָקָה, מְרַבֵּה שְׁלוֹם לְמַעַלָּה וּמְרַבֵּה שְׁלוֹם לְמַטָּה, וּמִשּׁוֹם כֵּן וְכֵן נִגְזְרוּ וְעָבַר, שְׁגוּזִים מְמוֹנָם בְּצְדָקָה. וְעָבַר? הִיָּה צְרִיף לְהִיּוֹת וְעָבַר. מֵה זֶה וְעָבַר? אֲלֵא זֶה הִדִּין שֶׁל הַרְגוּ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיה כו) עַד יַעֲבֹר זָעַם. עָבַר הִדִּין מֵעֲלֵיהֶם.

זָעַם, עָבַר דִּינָא מֵעֲלֵיהֶוּ.

וּלְבַתֵּר דְּנִפְקוּ הָרָה מְאָכִיל לֵיהּ, וּמִשְׁקֵי לֵיהּ. וְאִי תִימָא דְרַעוּתָא דִּיוֹסֵף אִיהוּ, בְּגִין דְּכְתִיב, (משלי כה) אִם רָעַב שִׁנְאָךְ הֶאֱכִילְהוּ לֶחֶם וְאִם צָמָא הִשְׁקָהוּ מַיִם. אִי הָכִי, יוֹסֵף דְּאִיהוּ זַפְּאָה, הִיכִי עָבִיד הָכִי. דְּהָא פְתִיב, (משלי כה) כִּי גִחְלִים אֲתָה חֲוֹתָה עַל רֵאשׁוֹ וַיִּי יִשְׁלֵם לָךְ.

אָמַר חֵס וְשְׁלוֹם דִּיוֹסֵף לְהָכִי הוּא דְחִיִּישׁ. אֲלֵא כְּבַר נִשׁ לְאֲחָיו, הָכִי נָמִי הָרָה עָבִיד. וְאִתְנַהֵיג עִמִּיהָ בְּאֲחֻזָּה, וְלֹא בְּגוּזָא אֲחֵרָא. וְלֹא עִמִּיהָ בְּלַחֲדוּי, אֲלֵא עִם כָּל אֲחָיו. כְּמָה דְּכְתִיב, וַיְצַו יוֹסֵף וַיִּמְלְאוּ אֶת כְּלֵיהֶם בָּר וּלְהִשִּׁיב פְּסִיחֵם אִישׁ אֶל שִׁקּוֹ וּלְתַת לָהֶם צֹדָה לְדָרְךָ וַיַּעַשׂ לָהֶם כֵּן, בְּגִין לְאִנְהַגָא עִמָּהוֹן בְּאֲחֻזָּה.

רַבִּי יוֹסִי פֶתַח וְאָמַר, (נחום א) אִם שְׁלָמִים וְכֵן רַבִּים וְכֵן נִגְזְרוּ וְעָבַר וְעִנְתָּךְ לֹא אֲעַנְךָ עוֹד, הָאִי קָרָא אוּקְמוּהָ. דְּכַד עָמָא כְּלָהוּ אִית בְּהוּ שְׁלָם, וְלֹא אִית בְּהוּ מְאָרִי דְּכַבּוּ. קְדָשָׁא בְרִיךְ הוּא חִיִּים עֲלֵיהֶוּ, וְדִינָא לֹא שְׁלֵטָא בְּהוּ. וְאִף עַל גַּב דְּכְלָהוּ פְלַחִי לְכוֹכְבִים וּמַזְלוֹת, וְאִינוּן בְּשְׁלָם, דִּינָא לֹא שְׁלֵיט עֲלֵיהֶוּ, וְאוּקְמוּהָ. דְּכְתִיב, (הושע ד) חֲבוּר עֲצָבִים אֶפְרַיִם הִנֵּחַ לוֹ.

וְכֵן נִגְזְרוּ וְעָבַר, מָאִי וְכֵן נִגְזְרוּ, וְנִגְזְרוּ מִיבְעֵי לֵיהּ. אֲלֵא, דָּא הוּא רִישָׁא דְקָרָא דְאִיהוּ שְׁלָם, אוּף הָכָא שְׁלָם. וּמָאִי אִיהוּ, דָּא צְדָקָה. בְּגִין דְּצְדָקָה דָּא הוּא שְׁלוֹם, וּמָאִן דְּאִסְגֵי בְּצְדָקָה, אִסְגֵי שְׁלָם לְעֵילָא, וְאִסְגֵי שְׁלָם לְתַתָּא. וּבְגִין כֵּן וְכֵן נִגְזְרוּ וְעָבַר, דְּגִזְזִי מְמוֹנָהוֹן בְּצְדָקָה. וְעָבַר, וְעָבַר מִיבְעֵי לֵיהּ, מָאִי וְעָבַר. אֲלֵא דָּא הוּא דִּינָא דְרוּגְזָא, כְּמָה דְּאֲתָ אָמַר, (ישעיה כו) עַד יַעֲבֹר